

**Stanowisko Prezydium
Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych
z dnia 29 czerwca 2021 r.**

w sprawie Sprawozdania z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r.

Prezydium OPZZ krytycznie ocenia wykonanie budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r.

Największym wyzwaniem w roku 2020 było poradzenie sobie z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2. Wybuch epidemii COVID-19 doprowadził do gwałtownego wyhamowania aktywności gospodarczej a realny PKB zmniejszył się o 2,7%. Recesja miała miejsce po raz pierwszy od początku lat 90. ubiegłego wieku i choć była łagodniejsza niż zakładano, a także wyraźnie płytsza niż w większości krajów Unii Europejskiej, jej skutki okazały się bardzo dotkliwe dla pracowników. Podjęte przez rząd działania przyniosły co prawda pozytywny efekt w postaci zahamowania masowych upadłości przedsiębiorstw, ale nie udało się uniknąć błędów, których najbardziej widocznym i dotkliwym skutkiem było zmniejszenie zatrudnienia i wzrost stopy bezrobocia. Bezrobocie rejestrowane na koniec 2020 r. wyniosło 6,2%, tj. o 1,0 p.p. więcej niż rok wcześniej.

W opinii Prezydium OPZZ wykonanie budżetu państwa za rok 2020 należy oceniać nie tylko przez pryzmat dochodów i wydatków planu finansowego państwa, ale także pod kątem tego, czy zostały zrealizowane, określone w perspektywie długookresowej, cele społeczno-gospodarcze oraz kierunki działań zgodne z zasadą trwałego i zrównoważonego rozwoju, uwzględniające spójność społeczną, ekonomiczną i ekologiczną. W praktyce oznacza to, że podejmowane w ramach kolejnych tarcz antykryzysowych działania powinny być spójne np. ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju czy Celami Zrównoważonego Rozwoju Agendy ONZ 2030. Niestety w przypadku budżetu 2020 r. takiej spójności nie osiągnięto. Budżet wpłynął negatywnie na standard i jakość życia pracujących. Udało się wprawdzie utrzymać stabilność finansów publicznych, ale cel ten osiągnięto kosztem inkluzywnego wzrostu gospodarczego.

Przede wszystkim jednak wzrosły dysproporcje dochodowe. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny osób o najwyższych dochodach był w 2020 r. 5,6 raza wyższy od analogicznego dochodu osób najuboższych. Udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym osób najbogatszych wyniósł 52%, a najbiedniejszych – 126%, co oznacza, że osoby o najniższych dochodach nadal były zmuszone korzystać ze swoich oszczędności lub pożyczek, czy kredytów - i to nawet w większym stopniu niż w roku 2019. Ponadto współczynnik Giniego, który odzwierciedla zróżnicowanie dochodów na osobę w gospodarstwach domowych, wzrósł z poziomu 0,301 do 0,313.

W rezultacie, w 2020 r. konsumpcja prywatna obniżyła się realnie o 3,1%, a inwestycje aż o 9,6%, choć jak założył rząd w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju stopa inwestycji miała osiągnąć poziom pomiędzy 22 a 25% PKB. Ostatecznie wyniosła 17,1% PKB. Nie udało się także zwiększyć nakładów na badania i rozwój (B+R) w 2020 r. do 1,7% PKB. Wydatki na B+R w Polsce stanowiły około 1,4% PKB, co potwierdza tezę o konieczności odejścia od polityki niskich płac, która utrudnia wdrażanie innowacji i inwestycji. Zmiana polityki w tym zakresie jest tym bardziej konieczna, ponieważ w 2020 r. Polska nie odnotowała znacznego postępu w obszarze wzrostu wynagrodzeń. Przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w ujęciu nominalnym zwiększyło się wprawdzie o 5,0%, ale po uwzględnieniu inflacji przeciętna płaca była realnie o 1,6% wyższa niż w 2019 r. Tym samym wzrost siły nabywczej wynagrodzeń w 2020 r. był najniższy od 8 lat. Z kolei nominalny wzrost funduszu wynagrodzeń w gospodarce narodowej wyniósł tylko 3,6% i był najniższy od 7 lat. Warto także odnotować, że rząd zamroził wypłatę premii i nagród w państwowej sferze budżetowej.

Prezydium OPZZ uznaje, że bilans oceny budżetu na rok 2020 jest negatywny. Taka ocena jest uzasadniona, także dlatego, że rząd nie zdecydował się na pełne odmrożenie wysokości odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, a pomoc w ramach tarcz antykrzysowych skierował w zdecydowanej większości bezpośrednio do firm zamiast do pracujących, co przyniosło negatywne skutki społeczno-gospodarcze. Pracownikom nie zapewniono wsparcia na miarę pomocy, z której skorzystały przedsiębiorstwa. Tylko w 2020 r. dotacje dla przedsiębiorców, w relacji do PKB, wzrosły o 3,3 p.p. do poziomu 3,8% PKB, osiągając dynamikę nominalną 744,1% r/r. W tym samym czasie pracownikom skracano wymiar czasu pracy, obniżano wynagrodzenia lub redukowano zatrudnienie w ramach zwolnień grupowych.

Prezydium OPZZ uważa, że decyzje rządu w sprawie wynagradzania pracowników w 2020 r. utrwaliły strukturę płac na rynku pracy, w ramach której ponad 21% osób zatrudnionych zarabia mniej niż 2 tys. zł miesięcznie netto. To trzeci najgorszy wynik wśród krajów OECD. Polityka rządu spowodowała ponadto, że koszt pracy pracownika w Polsce w 2020 r. (11 euro na godzinę) kształtował się na poziomie niższym niż unijna średnia (28,5 euro). Polska nie przybliżyła się tym samym do europejskiego standardu wynagradzania pracowników i wciąż zajmuje końcowe miejsce w statystykach dotyczących poziomu PKB per capita. W 2020 r. osiągnęliśmy poziom 73% średniej UE, co wśród wszystkich państw UE plasuje nas na 20. pozycji razem z Węgrami.

Prezydium
Ogólnopolskiego Porozumienia
Związków Zawodowych